

τον απερίγραπτο θαυμασμό μας, καθώς περνούσαμε από την κάθε αυλή στις αίθουσες κι από τις αίθουσες στις στοές κι από τις στοές σε άλλες αίθουσες κι απ' αυτές τις αίθουσες στις άλλες αυλές. Κι οι οροφές όλων των χώρων αυτού του οικοδομήματος ήταν από την ίδια πέτρα με τους τοίχους, ενώ αυτοί οι τοίχοι ήταν γεμάτοι με ανάγλυφες παραστάσεις κι η κάθε αυλή είχε γύρω γύρω κιονοστοιχία από λευκό μάρμαρο, περίτεχνα δουλεμένο.

Ἦσαν μὲν νυν καὶ αἱ πυραμίδες λόγου μέζονες καὶ πολλῶν ἐκάστη αὐτέων Ἑλληνικῶν ἔργων καὶ μεγάλων ἀνταξίη, ὁ δὲ δὴ λαβύρινθος καὶ τὰς πυραμίδας ὑπερβάλλει [...] αἶ τε γὰρ ἔξοδοι διὰ τῶν στεγέων καὶ οἱ εἰλιγμοὶ διὰ τῶν αὐλέων ἐόντες ποικιλώτατοι θῶμα μυρίον παρείχοντο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Τι εντυπωσίασε περισσότερο τον Ηρόδοτο στα μνημεία της Αιγύπτου; Να ζωγραφίσετε ένα από αυτά.
2. Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισε ο ιστορικός στην προσπάθειά του να εξερευνήσει και να περιγράψει με ακρίβεια τα μνημεία;
3. Ποιες πληροφορίες για την κοινωνία της Αιγύπτου αποκομίζουμε από την ενότητα;
4. Με βάση τις πληροφορίες της ενότητας να συγκεντρώσετε στοιχεία για την τεχνολογία των αρχαίων Αιγυπτίων και να τα παρουσιάσετε στην τάξη.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Ο Ηρόδοτος εντυπωσιάστηκε από τα μνημεία της Αιγύπτου και περιγράφει .....

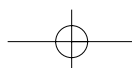
.....
.....

Συνεχίστε δίνοντας τα βασικά σημεία της ενότητας σε μία παράγραφο.

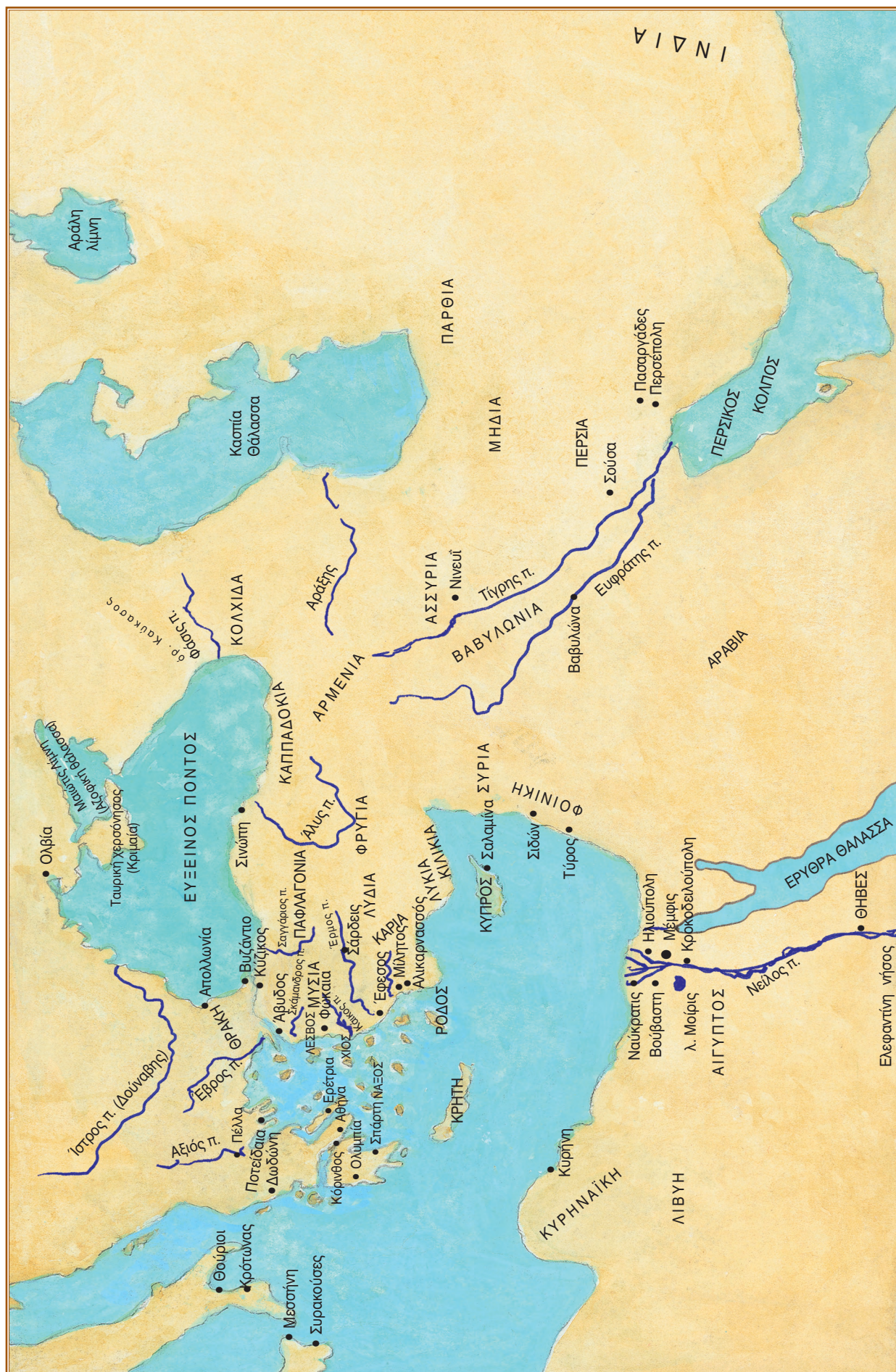
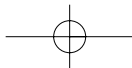
ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ «ΑΙΓΥΠΤΙΟ ΛΟΓΟ»

1. Αφού χωριστείτε σε ομάδες, να αναλάβετε ένα θέμα κατά ομάδα: α) Διαβάζοντας το χάρτη της αρχαίας Αιγύπτου και το κείμενο του Ηρόδοτου, συζητήστε ποια ήταν η σημασία του Νείλου για τη χώρα. β) Κάνοντας το ίδιο με χάρτες άλλων χωρών, για τις οποίες διδαχτήκατε στο μάθημα της ιστορίας ή της γεωγραφίας, να συζητήσετε για το ρόλο των μεγάλων ποταμών στην ανάπτυξη του πολιτισμού. γ) Να συσχετίσετε τα ποτάμια ειδικότερα με την τέχνη.
Ενδεικτικές διαθεματικές έννοιες που μπορούν να συζητηθούν: εξέλιξη, μεταβολή.
2. Στο μάθημα της πληροφορικής μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του BBC (History/ Egyptians), να διαβάσετε για την αρχαία Αίγυπτο και να στείλετε στους φίλους σας ευχές και μηνύματα με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε ιερογλυφική γραφή(!). Στην ίδια ιστοσελίδα μπορείτε να βρείτε και άλλα θέματα από τα οποία θα επιλέξετε ένα για να αναπτύξετε. Διεύθυνση: <http://www.bbc.co.uk/history/ancient/egyptians> (για τις κάρτες επιλέγετε έπειτα /hieroglyphic postcards).
3. Να διαβάσετε από τον Ηρόδοτο για τα έθιμα άλλων λαών (των Περσών I 131-138, των Βαβυλωνίων, I 196-198, των Μασσαγετών I 215- 216), να τα συγκρίνετε με τα αιγυπτιακά και να τα παρουσιάσετε στην τάξη.

Η άσκηση προϋποθέτει να υπάρχει στη βιβλιοθήκη του σχολείου σας πλήρης έκδοση του Ηρόδοτου σε μετάφραση.

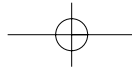

Χάρτης 1: χώρες όπου ταξίδεψε ο Ηρόδοτος (μπορείτε να τις εντοπίσετε με βάση την εισαγωγή του βιβλίου σας) – Αίγυπτος – Περσική αυτοκρατορία.

ΒΙΒΛΙΟ ΤΡΙΤΟ (III)

ΘΑΛΕΙΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μούσα Θάλεια

Στο τρίτο βιβλίο ο Ηρόδοτος συνεχίζει την εξιστόρηση της εκστρατείας του Καμβύση κατά της Αιγύπτου. Ο Πέρσης βασιλιάς, υποδουλώνει τη χώρα, αλλά αρχίζει να τρελαίνεται και εκτρέπεται σε πράξεις εγκληματικές και ιερόσυλες. Ενώ το τόξο της ζωής του Καμβύση ακολουθεί μια καθοδική πορεία, ανατέλλει το αστέρι ενός νέου ηγέτη, του Δαρείου. Η ιστορία και το έργο του θα απασχολήσουν τον Ηρόδοτο από το τρίτο ως το έβδομο βιβλίο και θα μας ταξιδέψει με την αφήγησή του σε χώρες μακρινές, σχεδόν μυθικές. Ας επιστρέψουμε όμως στον Καμβύση.

ΕΝΟΤΗΤΑ 7η

ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΡΑΤΗ ΙΙΙ 39- 44

Θεματικά κέντρα

- Η εξουσία του Πολυκράτη
- Τα συμπεράσματα του Άμαση – η διάλυση της φιλίας
- Η συμβουλή του Άμαση και η εφαρμογή της
- Συμμαχία Πολυκράτη- Καμβύση

Ο Πολυκράτης τύραννος της Σάμου

III39. Τον καιρό που ο Καμβύσης έκανε την εκστρατεία εναντίον της Αιγύπτου, και οι Λακεδαιμόνιοι έκαναν εκστρατεία¹ εναντίον της Σάμου και του Πολυκράτη², του γιου του Αιάκη, που πήρε την εξουσία στη Σάμο με επαναστατικό κίνημα. Και στην αρχή διαίρεσε την πόλη σε τρία μέρη και τη μοιράστηκε με τ' αδέρφια του, τον Παντάγνωτο και τον Συλοσώντα, αργότερα όμως τον ένα τους τον σκότωσε, ενώ τον νεότερο, τον Συλοσώντα, τον εξόρισε κι έτσι εξουσίασε σ' όλη τη Σάμο· κι έχοντας φιλικούς δεσμούς με τον Άμαση³, τον βασιλιά της Αιγύπτου, συνομολόγησε συμμαχία μαζί του, στέλνοντάς του δώρα και δεχόμενος άλλα από εκείνον. Και να που μες σε λίγο καιρό η δύναμη του Πολυκράτη αυξήθηκε και τ' όνομά του έγινε ξακουστό σ' ολόκληρη την Ιωνία και στην υπόλοιπη Ελλάδα· γιατί όπου κατηύθυνε τις στρατιωτικές του

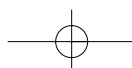

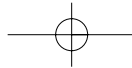
Ένας μόνο κίονας σώζεται από το Ηραίο της Σάμου, από τους μεγαλύτερους ναούς του ελληνικού κόσμου (105 μ. X 52 μ.), ένα από τα «πολυκράτεια έργα» που θαύμαζε ο Ηρόδοτος.

¹ **εκστρατεία:** οι Λακεδαιμόνιοι ανταποκρίθηκαν σε αίτημα αντιπάλων του Πολυκράτη, βλ σ. 45, κεφ. 44.

² **Πολυκράτης:** καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια· η άνοδός του στην εξουσία ήταν αιματηρή και η διακυβέρνησή του (531- 522 π.Χ.) τυραννική, αλλά έκανε τη Σάμο μεγάλη οικονομική και στρατιωτική δύναμη. Θέλησε να ανακόψει τον περσικό επεκτατισμό με συμμαχίες, αλλά απέτυχε. Ο Ηρόδοτος επικρίνει την τυραννική διοίκησή του και αναφέρεται επαινετικά στα θαυμαστά για την εποχή του έργα με τα οποία κόσμησε τη Σάμο (το υδραγωγείο με τη σήραγγα, το ναό της Ήρας και το μόλο του λιμανιού).

³ **Άμασης:** βασιλιάς της Αιγύπτου (570- 526 π.Χ.), τον οποίο ο Ηρόδοτος χαρακτηρίζει φιλέλληνα, καθώς έδωσε στους Έλληνες για μόνιμη εγκατάσταση την πόλη Ναύκρατη, στο Δέλτα του Νείλου. Δημιούργησε συμμαχία ναυτικών δυνάμεων, για να αντιμετωπίσει τους Πέρσες, αλλά διαλύθηκε γρήγορα, καθώς η Φοινίκη κυριεύτηκε από τους Πέρσες και η Κύπρος προτίμησε την κυριαρχία τους.

επιχειρήσεις, όλα τού έρχονταν δεξιά. Κι είχε εκατό πεντηκοντόρους⁴ και χίλιους τοξότες. Ρήμαζε και λεηλατούσε όλο τον κόσμο, χωρίς να κάνει διάκριση για κανένα· γιατί, έλεγε, θα έκανε μεγαλύτερη χάρη στους φίλους του δίνοντάς τους πίσω τα όσα τους άρπαξε, παρά αν δεν έπαιρνε τίποτε απ' αυτούς· λοιπόν είχε κυριέψει πολλά νησιά και πολλές πόλεις της στεριάς στη Μικρά Ασία. Και ανάμεσά τους και τους Λεσβίους, που έσπευσαν πανστρατιά να βοηθήσουν τους Μιλησίους, τους νίκησε σε ναυμαχία και τους αιχμαλώτισε, κι αυτοί ήταν που, αλυσοδεμένοι, έσκαφαν για χάρη του ολόκληρη την τάφρο που περιβάλλει τα τείχη της Σάμου.

III40. Κι αυτή η μεγάλη εύνοια της τύχης στον Πολυκράτη δεν έμενε και τόσο άγνωστη στον Άμαση, αλλά παρακολουθούσε με ενδιαφέρον την πρόδοό του. Και καθώς αυτή η εύνοια της τύχης συνεχώς εκδηλωνόταν πιο εντυπωσιακά, έγγραψε πάνω σε πάπυρο⁵ την εξής επιστολή και την έστειλε στη Σάμο: «Ο Άμασης λέει τ' ακόλουθα στον Πολυκράτη: Είναι χάρά να μαθαίνεις ότι ένας άντρας με τον οποίο συνδέσαι με φιλία και συμμαχία έχει την εύνοια της τύχης· ωστόσο δε μου πολυαρέσουν οι μεγάλες σου επιτυχίες, καθότι ξέρω ότι ο θεός είναι φθονερός⁶. Και θα ήθελα να ήταν τρόπος να έρθουν έτσι τα πράγματα και σ' εμένα και σ' εκείνους για τους οποίους νοιάζομαι, ώστε σ' άλλες τους επιχειρήσεις να πετυχαίνουν, σ' άλλες όμως να σκοντάφτουν, κι έτσι να περάσω τη ζωή μου με εναλλαγή σ' αποτελέσματα των επιχειρήσεών μου, παρά σ' όλα να έχω επιτυχία. Γιατί ως τώρα, απ' ό,τι ξέρω κι έχω ακούσει, δεν υπήρξε κανένας απ' όσους είχαν πάντοτε επιτυχίες, που δεν κατέρρευσε συθέμελα στο τέλος. Εσύ λοιπόν, άκουσέ με και μπροστά στις επιτυχίες σου ενέργησε ως εξής· αφού καλοσκεφτείς και βρεις τι απ' όσα έχεις έχει τη μεγαλύτερη αξία και η απώλειά του θα προξενήσει στην ψυχή σου τον μεγαλύτερο καημό, αυτό πέταξέ το μακριά⁷, έτσι που πια να μη το ξαναδει ανθρώπου μάτι. Κι αν και από κει και πέρα οι επιτυχίες και οι αποτυχίες σου δε σου έρχονται με εναλλαγή, βόλεψε την κατάσταση με τον τρόπο που σου υποδεικνύω».

**Ο Άμασης
συμβουλεύει
τον Πολυκράτη**

ἐμοὶ δὲ αἰ σαὶ μεγάλαι εὐτυχίαι οὐκ ἀρέσκουσι, ἐπισταμένω τὸ θεῖον ὡς ἔστι φθονερόν [...] οὐδένα γὰρ κω λόγῳ οἶδα ἀκούσας ὅστις ἐς τέλος οὐ κακῶς ἐτελεύτησε πρόρριζος, εὐτυχέων τὰ πάντα.

III41. Διάβασε την επιστολή ο Πολυκράτης και κατανόησε ότι ο Άμασης τον νουθετούσε σωστά· έψαχνε λοιπόν ανάμεσα στους θησαυρούς του εκείνο που, αν το έχανε, θα ένιωθε αβάσταχτη θλίψη στην ψυχή του, και ψάχνοντας να ποιο βρήκε· είχε δαχτυλίδι που το φορούσε, με σφραγιδόλιθο⁸ από πολύτιμη πέτρα, σμαράγδι, χρυσόδετο, έργο του Θεοδώρου⁹ από τη Σάμο, του γιου του Τηλεκλή. Λοιπόν, όταν κατέληξε στην απόφαση αυτό να πετάξει, έκανε τα εξής: επάνδρωσε μια πεντηκόντορο με το πλήρωμά της, επιβιβάστηκε σ' αυτή και κατόπιν διέταξε να ξανοιχτεί στο πέλαγος· κι όταν απομακρύνθηκε απ' το νησί, έβγαλε το δαχτυλίδι με τον σφραγιδόλιθο και, μπροστά στα μάτια όλων όσοι βρίσκονταν στο ίδιο καράβι, το ρίχνει στο πέλαγος. Κι ύστερ' απ' αυτό που έκανε, γύριζε πίσω με το καράβι και φτάνοντας σ' άνακτορό του παραδόθηκε στον πόνο του.

**Η απώλεια
του δαχτυλιδιού**

III42. Δεν πέρασαν τέσσερις ή πέντε μέρες απ' αυτά, οπότε του συνέβη το εξής περιστατικό· κάποιος ψαράς έπιασε ένα ψάρι μεγάλο και φανταχτερό και σκέφτηκε ότι αξίζει να δοθεί δώρο στον Πολυκράτη· λοιπόν το πήρε και το πήγε στην πόρτα του παλατιού κι έλεγε ότι θέλει να παρουσιαστεί μπροστά στον Πολυκράτη· κι όταν του έκαναν την παραχώρηση,

**Η «επιστροφή»
του δαχτυλιδιού**

⁴ **πεντηκόντορος (η):** πολεμικό πλοίο με πενήντα κωπηλάτες· σταδιακά αντικαταστάθηκε από την τριήρη η οποία είχε τρεις σειρές κουπιά σε κάθε πλευρά και διακόσιους περίπου κωπηλάτες.

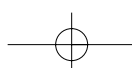
⁵ **πάπυρος:** βλ. σ. 35, σχόλιο 28.

⁶ **ο θεός είναι φθονερός:** δεν είναι η πρώτη φορά που συναντάμε αυτή την ιδέα για το θείο στον Ηρόδοτο. Ποιος τη διατύπωσε πρώτος στα κείμενα που διαβάσατε ως τώρα;

⁷ **πέταξέ το μακριά...:** το μοτίβο του χαμένου θησαυρού και της εύρεσής του είναι διαδεδομένο σε παραμύθια που συναντάμε σε πολλούς λαούς.

⁸ **σφραγιδόλιθος:** πολύτιμη πέτρα δαχτυλιδιού, πάνω στην οποία χάραζαν μια συμβολική παράσταση, χαρακτηριστική για τον κάτοχο του δαχτυλιδιού· γινόταν έτσι ένα είδος σφραγίδας του κατόχου του. (Βλ. εικόνα σ. 44).

⁹ **Θεόδωρος:** ονομαστός αρχιτέκτονας, γλύπτης και σφραγιδογλύφος (μέσα του βου αι.) Μαζί με τον ομότεχνο συμπατριώτη του Ροίκο κατασκεύασαν το περίφημο Ηραίο της Σάμου, το οποίο ξανάκτισε ο Πολυκράτης, αφού καταστράφηκε από άγνωστη αιτία (βλ. εικόνα, σ. 42).

έλεγε δίνοντας το ψάρι: «Βασιλιά μου, εγώ το ψάρεψα αυτό εδώ, αλλά δεν έκρινα σωστό να το πάω στην αγορά, αν και δεν έχω άλλο από τα χέρια μου για να βγάλω το ψωμί μου, αλλά μου φάνηκε ότι σου αξίζει, σ' εσένα και στο αξιωμα σου· λοιπόν το έφερα και σου το δίνω». Κι ο άλλος ευχαριστήθηκε μ' αυτά τα λόγια κι αποκρίθηκε έτσι: «Η πράξη σου αυτή είναι υπέροχη και μου έκανες διπλή χάρη, από τη μια με τα λόγια κι απ' την άλλη με το δώρο σου. Και σε καλούμε στο δείπνο μας». Λοιπόν ο ψαράς το θεώρησε μεγάλη του τιμή και τράβηξε για το σπίτι του, ενώ οι υπηρέτες ανοίγοντας το ψάρι βρίσκουν μες στην κοιλιά του το δαχτυλίδι με τον σφραγιδόλιθο του Πολυκράτη. Και μόλις το είδαν και το πήραν στα χέρια τους, αμέσως το πήγαν καταχαρούμενοι στον Πολυκράτη και δίνοντάς του τον σφραγιδόλιθο του έλεγαν με ποιο τρόπο βρέθηκε. Κι αυτός, γιατί έκανε τη σκέψη ότι κάποιος θεός μπήκε στη μέση, γράφει σε πάπυρο τι είχε κάνει και τι του είχε συμβεί· τα έγραψε κι έστειλε την επιστολή στην Αίγυπτο.

Οι σφραγιδόλιθοι ήταν γνωστοί αιώνες πριν από τον Πολυκράτη και το δαχτυλίδι του.
Στην εικόνα χρυσό δαχτυλίδι του 15ου αι. π.Χ. από την Τίρυνθα· δαίμονες (κατώτερες θεότητες)
προσφέρουν σπονδές σε θεό.
Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, Αθήνα.

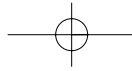
**Το τέλος
της φιλίας
Άμαση - Πολυκράτη**

III43. Κι όταν ο Άμασης διάβασε την επιστολή, κατανόησε ότι είναι αδύνατο άνθρωπος ν' απομακρύνει από άλλον άνθρωπο το κακό¹⁰ που είναι να του έρθει κι ότι δεν είναι γραφτό του Πολυκράτη να έχει καλά στερνά – ένας άνθρωπος που όλα τα πάντα τού έρχονται δεξιά, που ακόμα κι ό,τι πέταξε το βρίσκει. Και στέλνοντας κήρυκα στη Σάμο είπε ότι ο φιλικός τους δεσμός διαλύεται. Κι ο λόγος που το έκανε αυτό ήταν ο εξής· σε περίπτωση που φοβερή και μεγάλη συμφορά χτυπήσει τον Πολυκράτη, να μη νιώσει πόνο¹¹ στην ψυχή του σαν φίλος του χτυπημένου.

Άμασις... έμαθε ότι έγκομίσαι τε αδύνατον εἴη ἀνθρώπων ἄνθρωπον ἐκ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι πρήγματος καὶ ὅτι οὐκ εὖ τελευτήσιν μέλλοι Πολυκράτης εὐτυχέων τὰ πάντα.

¹⁰ **είναι αδύνατο ... το κακό:** ο Ηρόδοτος πιστεύει βέβαια στη μοίρα, η οποία όμως εκδηλώνεται μόνο μέσα από τις πράξεις των ανθρώπων, τα λάθη και τις παραλείψεις τους. Μπορείτε να το διαπιστώσετε αυτό στην περίπτωση του Πολυκράτη;

¹¹ **να μη νιώσει πόνο...:** στην πραγματικότητα τη συνθήκη φιλίας διέλυσε το 525 π.Χ. ο Πολυκράτης, όταν έμαθε για την εκστρατεία του Καμβύση στην Αίγυπτο και προτίμησε να ταχθεί με το μέρος του ισχυρού, όπως καταλαβαίνουμε από το επόμενο κεφάλαιο. Μεταξύ Πολυκράτη – Άμαση δεν υπήρχε, κατά συνέπεια, φιλία· συμμάχησαν, όταν το επέβαλε το συμφέρον τους, και ο ένας διέλυσε τη συμμαχία, όταν νόμιζε ότι δεν τον ωφελούσε.

III44. Εναντίον αυτού του Πολυκράτη λοιπόν, που όλα τού έρχονταν δεξιά, έκαναν εκστρατεία οι Λακεδαιμόνιοι, όταν επικαλέστηκαν τη βοήθειά τους οι Σάμιοι εκείνοι, που μετά απ' αυτά ίδρυσαν στην Κρήτη την πόλη Κυδωνία. Όταν δηλαδή ο Καμβύσης, ο γιος του Κύρου, συγκέντρωνε στρατό εναντίον της Αιγύπτου, ο Πολυκράτης, στέλνοντας κήρυκα κρυφά από τους Σαμίους, τον παρακάλεσε να στείλει και σ' αυτόν, στη Σάμο, να του ζητήσει στρατό. Κι ο Καμβύσης, όταν τ' άκουσε αυτά, προθυμοποιήθηκε να στείλει στη Σάμο και να ζητήσει από τον Πολυκράτη ν' αποστείλει ναυτικό, για να τον ενισχύσει στην εκστρατεία εναντίον της Αιγύπτου. Κι αυτός ξεχώρισε εκείνους από τους πολίτες που είχε εις βάρος τους τις σοβαρότερες υποψίες ότι θα σηκώσουν επανάσταση και τους έστειλε με σαράντα τριήρεις, παραγγέλλοντας στον Καμβύση να μη τους στείλει πίσω¹².

**Συμμαχία
Πολυκράτη
Καμβύση**

Το τέλος του Πολυκράτη και η τύχη της Σάμου (III 120-149)

Το δαχτυλίδι που ξαναβρέθηκε δεν ήταν η μόνη απόδειξη της τύχης του Πολυκράτη: η ύπουλη «απομάκρυνση» των «ύποπτων» πολιτών και η αποτυχία της εκστρατείας Λακεδαιμονίων – Κορινθίων κατά της Σάμου ήταν γι' αυτόν σημάδια μεγάλης καλοτυχίας. Θα ήταν πια ήσυχος ότι δεν κινδυνεύει από το φθόνο του θείου, όταν, λίγο αργότερα, θαμπωμένος από το χρυσάφι του σατραπή Οροίτη, παρά τις παρακλήσεις των δικών του και τους χρησμούς των μάντεων, πήγε ο ίδιος για συνεννοήσεις στις Σάρδεις. Εκεί ο Πέρσης σατράπης του είχε ετοιμάσει φρικτό θάνατο· η ιστορία με το δαχτυλίδι αποτέλεσε το χρονικό της προαναγγελίας του.

Όσο για τη Σάμο την περίμενε χειρότερη τύχη: την εξουσία πήρε κάποιος που ο Πολυκράτης είχε αφήσει ως τοποτηρητή, και ο Συλοσών (αδελφός του Πολυκράτη) κάλεσε τους Πέρσες να τον βοηθήσουν. Οι Πέρσες όμως δέχτηκαν επίθεση, αντεπιτέθηκαν και τελικά «αφού έπιασαν τους κατοίκους της σαν τα ψάρια στο δίχτυ¹³, την παρέδωσαν στον Συλοσώντα ορφανεμένη απ' τους άνδρες της.» (III 149)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Γιατί ο Πολυκράτης πέταξε το δαχτυλίδι του στη θάλασσα;
2. Πώς κρίνετε τη στάση του Άμαση προς τον Πολυκράτη και αντίστροφα; Για την τελευταία να λάβετε υπόψη σας (εκτός από το κείμενο) και τα σχόλια 3 σ. 42 και 11 σ. 44.
3. Ποια στοιχεία από παραμύθια που γνωρίζετε εντοπίσατε στη νουβέλα του Πολυκράτη;
4. Αφού συγκρίνετε τη νουβέλα του Πολυκράτη με αυτήν του Κροίσου και Σόλωνα, να βρείτε τα κοινά σημεία και τις διαφορές, ως προς: (α) το θέμα, (β) τις βασικές ιδέες, αντιλήψεις και (γ) τους ήρωες (κοινωνική θέση, καταγωγή). Στη συνέχεια να σχολιάσετε στην τάξη τις (κοινές στα δύο κείμενα) αντιλήψεις του Ηροδότου για τον άνθρωπο.

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ποιος είναι ο ρόλος της τύχης ή του τυχαίου στη νουβέλα του Πολυκράτη; Να συζητήσετε γενικότερα το ρόλο του τυχαίου π.χ. στην καθημερινή ζωή, στην επιστήμη και στη λογοτεχνία (από τα κείμενα που έχετε διαβάσει ή έχετε διαβάσει μόνοι σας).

Αφού χωριστείτε σε ομάδες, να αναλάβετε ένα από τα επιμέρους θέματα της εργασίας. Οι ομάδες ανακοινώνουν στην τάξη τις εργασίες τους, τις συζητούν και γράφουν το τελικό κείμενο.

¹² να μη τους στείλει πίσω: η «εξαφάνιση» (εδώ εξορία) των αντιπάλων είναι συνηθισμένη πρακτική των τυράννων.

¹³ σαν τα ψάρια στο δίχτυ: (πρωτότυπο «σαγήνευσαντες»): πρόκειται για τη μέθοδο της «σαγήνωσης» («σαγήνη»: δίχτυ ψαρέματος) που είχε θεωρηθεί επινοήση του «παραμυθά» Ηροδότου. Σήμερα υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία ότι εφαρμόζονταν και από άλλους λαούς της Ανατολής. Οι στρατιώτες πιάνονταν χέρι με χέρι σε κύκλο κλείνοντας όλη την περιοχή στην οποία θα έπιαναν αιχμαλώτους και προχωρούσαν προς το κέντρο του κύκλου, συλλαμβάνοντας όποιον βρισκόταν μέσα σ' αυτόν. Τη μέθοδο αυτή είχαν εφαρμόσει οι Πέρσες σε πολλά νησιά. Ο Πλάτων περιγράφει την εφαρμογή της στην Ερέτρια το 490 π.Χ. πριν από τη μάχη του Μαραθώνα.

